POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1.25 DIN

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 81 • Maribor, torek, dne 23. avgusta 1938 • Leto XIII

Posvetovanja Male zveze na Bledu

Dne 21. t. m. je pričelo posvetovanje zunanjih ministrov držav Male zveze na Bledu.

Konferenca obravnava ta-le vprašanja: 1. Razgovor v mednarodnem položaju v zvezi z izpremembami v Srednji Evropi; 2. odnošaji do Madžarske; 3. Društvo narodov in imenovanje zastopnika Male zveze v svetu Društva narodov; 4. gospodarska vprašanja in plovba na Donavi.

Konferenca Male zveze bo imela rešiti par vprašanj, ki so precej kočljiva. Zlasti je tu problem v zvezi s položajem Čehoslovaške, ki je očitno ogrožena. — Vprašanje odnosov do Madžarske, ki bi rada sklenila pakte z Rumunijo in Jugoslavijo, dočim hoče s Čehoslovaško razpravljati posebej in izkoristiti pritisk, ki ga vrši na to državo Nemčija, da bi iztisnila čim večje koncesije za madžarsko narodno manjšino. Madžarska hoče z ureditvijo odnosov do Rumunije in Jugoslavije dobiti pristanek teh držav, da se sme neovirano oboroževati, v čemer jo doslej ovira mirovna pogodba. Tretje važno vprašanje pa je vprašanje plovbe po Donavi. Donava je mednarodna reka oz. bi morala biti, kot je bilo to določeno pred 80 leti na pariški konferenci. Vse, kar je v zvezi s plovbo po Donavi, je reševala posebna mednarodna komisija. Nemčija je odrekla tej komisiji pravico odločati v vprašanju plovbe na Donavi, v kolikor teče po nemškem ozemlju. Zato se je po zasedbi Avstrije preselila donavska komisija v Beograd. Zadnje dni pa je Rumunija dobila priznano pravico nadzora nad ustjem Donave, t. j. nad izlivom v Črno morje. Tako ostane pod mednarodnim nadzorstvom samo še nek notranji pas Donave od Čehoslovaške do ustja. Nemčija bi rada, da bi o plovbi na Donavi odločale samo obrežne države, ne pa tudi Francija, Anglija in Italija. V takem odboru bi Nemčija na ta način rada dobila odločilno besedo.

Za Malo zvezo bo konferenca precejšnjega pomena, ker bo prinesla jasnost v tem, ali bo Mala zveza zlasti glede Čehoslovaške nastopala kot celota ali pa bo sklepala dogovore vsaka država zase, kot je to storila Jugoslavija že v dveh slučajih: z Bolgarijo in Italijo.

Akcije združene opozicije

Kaj je sklenila združena opozicija na konferenci v Beogradu, ki se je je udeležil tudi dr. Maček iz Zagreba, je še vedno tajna.

Vemo le to, da so se sešli 17. t. m. pri Ljubi Davidoviću glavni voditelji združene opozicije ter sklenili prirejati večje shode v smislu sklepov beograjske konference, na katerih bodo nastopali.

Prvi tak shod bo v Petrinji, ki se ga udeleži zastopnik srbske opozicije Miloš Carević.

V avgustu ali pričetkom septembra pa priredi opozicija velik manifestacijski shod v hrvaškem Zagorju, na katerega pridejo šefi srbske združene opozicije.

Enak shod se bo vršil štirinajst dni po tem shodu v Srbiji, ki se ga udeleži dr. Maček.

Iz tega programa sklepamo, da je združena opozicija sklenila na beograjski konferenci pospešiti skupno akcijo in propagando. Iz teh vesti pa ni razvidno, v koliko je prilagodila novi taktiki lansko zagrebško resolucio glede akcije in znanih zahtev.

Kritični časi v Evropi

Amerika svari in je pripravljena pomagati demokraciji

Oglasil se je Hull, državni tajnik Zedinjenih držav ameriških, oglasila sta se pa tudi angleški predsednik vlade Chamberlain in zunanji minister Halifax. Vsi so mnenja, da je dovolj mednarodnega hujskanja in neprestanega ogrožanja svetovnega miru. V nevarnosti sta kultura in civilizacija.

Državni tajnik Hull pravi, da je demokracija v večini ter da mednarodna politika ne sme pripustiti, da bi na svetu zavladalo brezzakonje, v katerem bi nič več ne veljala ne beseda in ne zakoni.

Skoraj v istem smislu se izražata te dni Chamberlain in Halifax.

Treba bo stopiti bolj trdno na prste samovoljni politiki avtoritarnih sil.

Zlasti razburja Anglijo, da je Franco šele po petih tednih odgovoril na angleški predlog glede umika prostovoljcev iz Španije. Toda tudi v tem zakasnelem odgovoru odklanja pravzaprav umik ter pušča le možnost nadaljnjih pogajanj.

Istotako vznemirja Anglijo in Francijo čehoslovaško vprašanje, ki dobiva močno potuho od strani, ki za to niso kompetentne.

Zavlačevalna taktika v španskem vprašanju ni stvar potrebe, ampak je stvar namena. V tem namenu, ki sta ga hotela zlasti Chamberlain in Halifax doslej iz taktičnih razlogov prezirati, češ, da se bo dal sporazum doseči z miroljubnimi pogajanji, sta se oba prevarala ter sedaj že sam Halifax priznava, da je bila Edenova odločna politika pravilna in edino na mestu.

Zde se nam izjave merodajnih politikov podobne ultimatu uničujoči in grozeči reakciji. Vprašanje je le, če bodo demokracije tudi ravnale po svojem spoznanju. Zedinjene države so dolgo oklevale, so hotele ostati nevtralne. — Šele letos je Roosevelt nekajkrat opozoril svet na grozečo nevarnost ter obljubil pomoč v boju proti njej. Tako pozitivnega svarila in tako odločnega poziva na boj v varstvo mednarodne varnosti, pogodb in zakonov pa še nismo čuli iz Amerike, kakor so bile zadnje besede državnega tajnika Hulla.

Zedinjene države same tukaj ne morejo posredovati. To je naloga evropskih demokracij, evropskih narodov, ker njim grozi pogin, če bo šel razvoj v sedanjem pravcu.

Krivda, da imamo danes tak položaj v Evropi, je predvsem na demokracijah, na velesilah, ker niso vpoštevale potreb narodov ter dopuščale, da se je razvilo mednarodno hujskanje do današnje kritične, zelo kritične stopnje. — Zadnji čas je, da zdravi demokratični elementi zbero svoje sile v obrambo civilizacije.

Za svetovni mir se briga za Hullom tudi Roosevelt

Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav ameriških, je govoril v Kingstownu v Kanadi. Rekel je, mi ne opustimo nobene poti, ki bi koristila ohranitvi miru. Zedinjene države bi ne mogle ostati izolirane, ker bi nam utegnila burja onkraj oceana tudi škodovati. Nismo več tako daleč narazen, kakor smo bili. — Vsi generalni štabi morajo računati z nami, kakor tudi vsa propaganda. — Gospodarsko in vojaško smo močni in svesti si te moči ter ne bomo opustili nobenega pomočka, s katerim doprinesemo k utrditvi svetovnega miru. — Zedinjene države s tem ponovno ponujajo pomoč evropskim demokracijam v boju z avtoritarnim nasilstvom.

Nova faza v čehoslovaških manjšinjskih pogajanjih

Teden dni odmora, potem stvarna pogajanja.

Dosedanji razgovori med čehoslovaško vlado in manjšinami ter posredovalcem Runcimanom so bili bolj informativnega značaja. Nemci ne popuščajo, vlada pa ne more dopustiti, da bi se kakorkoli omejevala suvereniteta in edinstvenost republike. Istotako vlada ne more pristati na to, da bi se svobodni republikanski demokratični režim kakorkoli oslabil ali celo izmenjal v celoti ali tudi le v delu države.

Nemci so vladni načrt odklonili. Istotako vlada ne more sprejeti predlogov krkonoških Nemcev. Sedaj nastopi posredovanje lorda Runcimana, ki ga Nemci kakor tudi vlada žele. Verjetno je torej, da se bodo pogajanja nadaljevala v enem tednu.

Mednarodni svet ugiblje, kako se čehoslovaški problem reši. V enem so pa vsa mnenja, razen v Nemčiji, enotna, v tem namreč, da se suvereniteta ozir. režim republike s sporazumom ne sme okrniti. Več načrtov o ureditvi republike se pojavlja. En načrt pravi, da se naj republika razdeli v okrožja. Nemci bi dobili tri okrožja z najširšo samoupravo. V mešanih krajih pa bi se določilo proporčno zastopstvo v samoupravah. Okrožja bi bila zastopana v parlamentu in senatu. Skupne republikanske zadeve bi bile finance, zunanja politika in državna obramba. Ta pravica in oblast naj ostane skupna in nedeljiva. V državi bodi popolna narodna enakopravnost, ni pa govora o tem, da bi se republika odrekla svoji neodvisnosti ali prepustila del državljanov kaki drugi državi. To stališče zagovarja tudi s. L. Blum v »Populaireju« in pravi, da bi Francozi in Angleži okrnitve republike ne mogli razumeti, še manj odobravati.

V čeških listih odločno grajajo nemško taktiko, ki namenoma zavlačuje pogajanja z najrazličnejšimi izgovori. — Kratkomalo, stvarno o snovi nočejo razpravljati. Ta taktika je znana, saj jo opažamo povsod, kjer imajo vpliv avtoritarne sile.

Čehoslovaška vlada je, da olajša pogajanja, imenovala v nemškem ozemlju tri višje uradnike Nemce. Nemcem dodeli še nekaj važnejših mest v ministrstvih. Lord Runciman je ta ukrep vlade pohvalil, ker kaže dobro voljo vlade.

Tudi čehoslovaška vlada je mnenja, da naj bi navedeni načrt državne organizacije služil za bazo nadaljnjim pogajanjem. V okviru načrta bi bilo mogoče ustreči Nemcem delno glede osmih zahtev, ki so jih postavili v Karlovih varih.

Verjetno pa je, da bosta tako čehoslovaška vlada, kakor tudi posredovalec lord Runciman, zahtevala, da se vrše nadaljnja pogajanja na realnih tleh in brez izmikanja, ki ne vede nikamor, razen v neresnost in demoralizacijo.

Poljski narod se bori za demokracijo

Enotna demokratska fronta.

Boj med poljskim narodom in Pilsudskijevim fašizmom se vrši že več let. Pričela se je iznova živa akcija za ustanovitev »demokratske fronte«. — Za to fronto se zavzema **predvsem delavsko gibanje in katoliški blok.** Na zborovanju v Torunju je bila sprejeta resolucija, ki zahteva enotno nastopanje delavstva in kmetov v svrho obnovitve parlamentarne demokracije na Poljskem.

Krvave orgije v Palestini

Neti jih tuja sila.

Po statističnih uradnih podatkih je bilo v Palestini v zadnjih šestih mesecih 147 umorov, 193 poizkusov umorov in več kot tisoč resnih napadov. V celem minulem letu pa je bilo tam, kakor poroča Reuter, 190 umorov, 250 poizkusov umora in 2200 resnih napadov. V primeri z manjšim številom prebivalstva je to ogromno število zločinov.

Zanimivosti srednjeevropske politike

Italija vodi napram Nemčiji zadnji dve leti »dobrohotno nevtralno« politiko, tako v rešenem avstrijskem vprašanju, kakor tudi v sedanjem čehoslovaškem vprašanju.

Glavna je sicer Italiji os Rim—Berlin. Tukaj ne sme biti zamere, ker tako Italija kakor Nemčija imata aspiracije, ki jih medsebojno lahko dobrohotno podpirata. To je jedro osi Rim—Berlin.

Skušala pa je Italija prej, dokler je bilo mogoče in priporočljivo, ščititi avstrijsko in madžarsko samostojnost, da se Nemčija preveč ne raztegne proti vzhodu.

Čim je pa Nemčija zasedla Avstrijo in je Italija sklenila zvezo z Jugoslavijo, je opustila Bolgarija svoje opozicionalno stališče, dočim je prej simpatizirala z Italijo. Bolgarija je celo vstopila v balkansko zvezo. Pred temi dogodki je kolebala Rumunija večkrat, kam bi se oslonila, Bolgarija pa prav do zadnjega, do okupacije Avstrije po Nemčiji.

Iz tega razvoja je mogoče sklepati, da postaneta mala antanta in balkanska zveza sodelavki z Italijo [illegible] Italija želi imeti svobodo v Sredozemskem severnem delu morja, ki naj jo jamči tudi balkanska zveza.

V koliko bodo interesirane zveze teh dežel z zahodnimi demokracijami, še ni jasno. Mogoče pa je, da se v tem vprašanju najde kompromis, ki bo ščitil sporazumno sodelovanje in neodvisnost balkanskih dežel.

Boji v Španiji na vseh frontah

Republikanci uspešni

Pretekli teden so se razvijali boji na štirih najvažnejših frontnih predelih: na vzhodnem bregu reke Segre, med Leridо in Balaguerom; na fronti ob Ebru, ki so jo dosegli republikanci s svojo ofenzivo v času od 25. do 30. julija; južno in zapadno od ceste Teruel—Vivoi in v Estramaduri.

Ob Segri

so bili brezuspešni vsi napadi sovražnika na republikanske postojanke. Republikanci slejkoprej ogrožajo nacistično fronto pri Balagueru z jugozapada.

Ob Ebru

Republikanska ofenziva preko reke Ebro je začela 25. julija in zaključila 1. avgusta. Par dni potem so začeli nacisti s protinapadi. Boji trajajo že tri tedne, ne da bi se bilo sovražniku doslej posrečilo priti tudi samo za korak naprej. Zadnji teden so napadali severno od ceste Gandeza—Alcaniz v odseku Villaalba de los Areos. Na tem predelu so osredotočili vso svojo artilierijo in poslali v boj nad 100 letal. — Toda zaman. Izgube nacistoo so v enem dnevu dosegle 2000 mrtvih, sestreljenih je bilo tudi več nacističnih letal in za boj onesposobljenih več tankov. Skupne izgube nacistov ob Ebru v zadnjih treh tednih znašajo okrog 8000 mrtvih, 7000 nacistov pa je bilo vjetih.

Na fronti Teruel—Sagunto

ali na takozvani levantinski fronti, kjer je še pred dvemi meseci vodil Franco svojo glavno in »odločilno« ofenzivo proti Valenciji, je vsled umika republikancev preko Ebra in Segre, nastalo zatišje. Nacisti so morali svojo ofenzivo prekiniti, pač pa so republikanci z napadi uspeli v toliko, da so zavzeli več postojank, ki so jih držali republikanci, zlasti v odseku pri Vivoru.

Na estramadurski fronti

t. j. v smeri proti pokrajini Badajoz (na portugalski meji) so nacisti izvršili napad proti Almadenu (rudnik živega srebra). Republikanci so jih zadržali 35 km od Almadena, ob reki Zujar. Sedaj pritiskajo na ta nacistični klin s severa in jugovzhoda. Republikanci se bližajo Zaviza Capilla in cesti Cabeza del Puey —Puebla de Alcacer. Na tem mestu je sovražnik prešel na severni breg reke Zujar, nakar se je moral umakniti čez reko.

Boji tudi pri Almeriji

Zadnje dni so vzplamteli boji na skrajni južni fronti pri Almeriji. Republikanci so na odseku Motrill—Lagos napredovali v dolžini več kilometrov 3 do 5 km proti vzhodu.

Zahteva po sklicanju francoske zbornice

Radikalci proti.

Komunisti zahtevajo, da se skliče francoska zbornica.

Na to zahtevo je predsednik socialistične stranke Leon Blum odgovoril komunističnemu poslancu Jaques Duclosu pismeno. Socialisti soglašajo s sklicanjem parlamenta, odklanjajo pa sklicanje radikalni socialisti in republikanska socialistična unija. V interesu enotnosti ljudske fronte je, tako svetuje Blum komunistom, da svojo zahtevo umaknejo.

Stališče Blumovo je razumljivo. Seja zbornice bi bila brezuspešna, če ni cela ljudska fronta za komunistično zahtevo, vrhutega pa bi se nesoglasje med strankami ljudske fronte povečalo, kar bi slabo vplivalo na razvoj francoske notranje politike, oz. bi bilo le v interesu reakcije.

Angleška delavska stranka in Čehoslovaška

Trideset delavskih zastopnikov v ČSR.

Angleška delavska stranka je poslala na Čehoslovaško tridesetčlansko delegacijo, ki študira razmere v republiki.

Minulo sredo je bila ta delegacija v Brnu na Moravskem, kjer jo je pozdravil podžupan mesta z zagotovilom, da se bo republika branila, dasi je prebivalstvo miroljubno kljub lažnjivi propagandi v sovražnem časopisju.

Za delegacijo je odgovorila du Vergirr, ki je izjavila, da je delegacija videla že mnogo pokrajin republike, nikjer pa ni našla razmer, kakršne opisujejo sovražniki republike.

Iz Brna je potovala delegacija v Prago, kjer ostane dalje časa.

Doma in po svetu

Naši rudarji na povratku v Francijo. 70 slovenskih rudarjev, ki so prišli pred 14. dnevi na svoj redni plačani dopust, so se zopet vrnili v svojo novo domovino Francijo. S. Čebul Justin, ki je organiziral ta izlet, je obiskal tudi našo redakcijo in se podrobno zanimal za razmere v delavskem gibanju pri nas. Mnogo izseljencev je po dolgem času zopet prvič obiskalo svojo staro domovino in gre vse priznanje tem vrlim rudarjem, da se niso strašili ogromnih stroškov za to potovanje. Vsi so poudarjali, da jim je šele prva Blumova vlada s svojimi velikimi socialnimi reformami pripomogla do tega, da so lahko prišli na obisk. Sodrugom kličemo, na svidenje v prihodnjih letih.

Kongres učiteljev v Zagrebu. Minulo soboto je bil v delavski zbornici v Zagrebu otvorjen kongres jugoslovanskega učiteljskega udruženja. Na kongresu so se skušali uveljaviti pripadniki JRZ, ki bi radi prevzeli vodstvo v svoje roke.

Nemški manevri in »Slovenec«. V Nemčiji se vršijo veliki vojaški manevri, katere tudi budno zasledujejo vse druge države. Ne vemo iz kakšnih razlogov je prejšnji teden »Slovenec« priobčil uvodnik, v katerem na dolgo in široko pojasnjuje, da ima Nemčija, kakor vse druge velesile pravico obdržati vojaške manevre. Začudeno vprašuje zakaj se nekateri nad tem razburjajo. Nas tudi to zadržanje »Slovenca« ne čudi, pa tudi ne razburja.

100 milijonov din posojila je najelo ministrstvo pošte pri poštni hranilnici za zboljšanje poštnega in telefonskega prometa.

Tednik »Sobota« v Kranju ustavljen. Ministrstvo notranjih del je z odlokom z dne 10. avgusta prepovedalo po čl. 14 zakona o tisku nadaljnje izhajanje tednika »Sobota« v Kranju.

Pod vrhom Triglava je smrtno ponesrečil 72 letni upokojeni učitelj Rajko Justin, v petek, dne 19. avgusta. Vpričo večje družbe turistov je omahnil preko strmih sten; najbrž ga je zadela kap.

Med Romunijo, Francijo in Anglijo je bil sklenjen nov sporazum, s katerim je dobila Romunija vrhovno oblast nad izlivom Donave, kar je za Romunijo iz prestižnik ozirov velikega pomena. Doslej je namreč izvajala to oblast mednarodna podunavska komisija, ki je imela sedež na Dunaju, po priključitvi pa v Beogradu.

Na Dunaju bodo zaprli s pričetkom novega šolskega leta prvi razred vseh čeških šol. To odredbo so izdali v času, ko v Nemčiji na vse grlo kriče, kako zatirajo sodetske Nemce v Češkoslovaški.

Neki nemški general je izdelal načrt za zavojevanje Srednje Evrope brez vojne. Najprej bi prišlo na vrsto Podunavje, predvsem pa je treba zlomiti odpor Češkoslovaške. Če se nemški general le ni zmotil, kakor njegovi predniki leta 1914.

Nadurno delo v nemških ladjedelnicah. Po poročilu »Neues Tagebuch« (Paris-Amsterdam) je zaposlenih v kielskih ladjedelnicah okoli 40 000, v ladjedelnici Wilhelmshaven pa 34 000 delavcev. Običajni zakoniti delovni čas je 48 ur, v obeh ladjedelnicah je pa uveden 60 urni delovni teden rodoma. Pogostoma se dela v teh ladjedelnicah tudi ob nedeljah tako, da znaša delovni teden 70 do 72 ur. Tudi v kovinski industriji je uveden protizakonito desetурni delovni dan. Delavci morajo delati po kolektivnih pogodbah, ki so usmerjene po silnem izkoriščanju in naporu. V neki tovarni so ugotovili med sto strugarji devetdeset zdražljivih zaradi nervoznosti, utrujenosti in izčrpanosti. — [illegible]

Zaradi suma vohunstva so nemške oblasti aretirale pri Solnogradu angleškega diplomatskega uradnika stotnika Tomasa Gendricha. Dolžijo ga, da je vohunil, ker je potoval z avtomobilom po ozemlju, kjer se vrše sedaj veliki vojaški manevri. Angleški poslanik v Berlinu za zaradi te aretacije ostro protestiral pri nemški vladi.

Tudi belgijski kralj namerava meseca oktobra obiskati Pariz.

Popis vseh židov in njihovega imetja je odredila italijanska vlada. Kakor v Nemčiji!

Med Anglijo in Italijo je nastal hud spor, ker je angleško trgovinsko ministrstvo nasvetovalo trgovcem, naj omeje trgovanje z Italijo, ker so terjatve že prevelike in jih Italija ne bo mogla kriti. V Italiji smatrajo, da pomeni to gospodarski bojkot Italije.

Kdo bo državni upravitelj na Madžarskem

Horthyjeva demonstracija.

Državni upravitelj madžarski je šel v Berlin. Horthy hoče s tem manifestirati nepomirljivo voljo glede zasužnjenih Madžarov. [illegible]

Horthy pa očividno namerava odstopiti kot državni upravnik, ker je pooblastil vlado, da predlaga tri kandidate za njegovega naslednika, izmed katerih naj parlament in magnatska zbornica izvolita novega državnega upravitelja. — Vlada predlaga sedaj tri kandidate, in sicer grofa Štefana Bethlena, grofa Jurija Karolya in grofa Pavla Telekya.

Duhovniki na Hrvaškem ne smejo kandidirati

Zagrebški škof dr. Štepinac je duhovnikom prepovedal kandidaturo v narodno skupščino. V svoji okrožnici pravi, da se govori in piše o bližnjih volitvah in zaraditega daje ta navodila.

Dr. Stepinac hoče s tem preprečiti, da bi se duhovniki vmešavali v politiko, ker je politično življenje na Hrvaškem v stadiju vrvenja ter bi vmešavanje škodovalo enotnosti duhovništva in tudi njega ugleda pri tej ali oni politični skupini. Nevtralnost duhovnikov je pa tudi politika. Tega ne smemo pozabiti.

Zdi se nam potrebno, da k temu ukrepu omenimo nekaj načelnega. Nekateri listi hvalijo ta škofov ukrep, ker so nasprotniki reakcionarne politike duhovnikov, pozabljajo pa pri tem, da se s tem duhovni politiki umikajo le iz javnosti in da bodo svojo politiko vodili v ozadju in izven kritike. To je ena stvar.

Druga stvar je, da cerkveni dostojanstvenik omejuje državljanske pravice duhovnikom. To pravico ima po svoji oblasti, toda državljani smo enakopravni in je vprašanje, katera obeh pravic je na prvem mestu.

Mi smatramo, da so duhovniki državljani z državljanskimi pravicami, kakor smo nasprotni, da bi se cerkev zlorabljala v politične namene.

Naše stališče v tem oziru je jasno in naravno. Cerkev bi se morala ločiti od države in postati privatna ustanova na podlagi posebnega verskega zakona. V tem primeru bi moralo biti javno delovanje duhovnikov kakor drugih državljanov podvrženo svobodni kritiki in kontroli, pa bi svobode ne bilo treba omejevati, ker bi bilo delovanje pod javno kontrolo.

In še eno zlo opažamo v naših političnih gibanjih, ki kaže politično nezrelost. Vsa politična gibanja skoraj so brez pravih programov in kolikor jih imajo, se ne ravnajo po njih. Ta neresnoba političnih gibanj je vzrok, da kulminira v večini gibanj vsa individualnost gibanja v osebnem sovraštvu ali praznih frazah proti nasprotnikom. — Gibanja ne gledajo na bistvo svojih zahtev, ne delajo zanje, ampak hujskajo in se navdušujejo proti nasprotniku. To je tista velika nemorala politike. In če se sedaj duhovnikom prepoveduje, sodelovati v politiki javno, bo njih tajno delo še nevarneje. Zato se škofove okrožnice mi prav nič ne veselimo.

Razloge smo povedali; naše zahteve, ki smo jih že večkrat navajali, pa tudi

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.) 46

Po kratkem premolku je Jegor vprašal Aljoša:

— Kam naj to meri?

— Kaj?

— No, tisto o konju in o pijancu! Saj to sam poznam, videl sem take stvari več kot tisočkrat! Ti mi opiši in nariši nekaj, česar še ne poznam, česar še nisem videl, — če že hočeš opisovati!

Aljoša je pomislil potem pa oživljeno spregovoril:

— Veš ti, tudi jaz sem videl dosti, i pijancev, i konjev, i žensk, seveda, ali — to je drugačno življenje, drugače pobarvano! Ne znam ti tega pojasniti... No pa recimo, ženske, eno kličejo Marja, drugo Darja ali Jelena... Na sliki je pa brez imena, vsem podobna in njeno življenje je kakor ogoljeno pred teboj, — čisto pusto in dolgočasno življenje, kakor cesta brez ovinkov in povrata, usmerjena naravnost k smrti. Težko je to pojasniti...

Dośjekin je nekajkrati globoko potegnil iz cigarete in rekel:

— Da, govoriš nerazumljivo!

Sedel sem poleg Kuzina in s koncem ušesa prisluškoval temu razgovoru in z velikim mirom v duši užival lepoto narave; — sonce se je pravkar spustilo za Majdanski gozd, iz grmovja in jam je vstajal večerni somrak, a vrhovi dreves so še bili obliti z rdečkastimi žarki. Zemlja, ki se je namučila v poletju, je dremala in se pripravljala na belo zimsko spanje. Vedno nižje se je spuščal nad njo sinji kalup nebà, sveže umit od jesenskega deževja.

Kuzin me je sunil in smehljaje spregovoril:

— Če bi se v tej tišini nenadoma pojavil On, v vsej svoji krotkosti, vsaj za eno minutico!

— Bog? — je vprašal Jegor.

— Tako je! Bog Gospod! In bi rekel...

— Pogrešaš načelnika, Peter Vasiljič! — se je začel norčevati Aleksej in je potrepljal starca po plečih.

— Ne, čakaj, ne norčuj se! — je živahno začel Kuzin, se dvignil na kolena in požugal Alekseju s svojim dolgim prstom. — Jaz, kakor veš, soglašam, da je mogoče ta skrivnostni predmet presojati na različne načine, a o tem česar ni, tudi ni mogoče govoriti! To bi se reklo, če se o tem govori, — potem tudi mora nekaj biti! A kaj? To je treba dognati!

Njegove oči so se zaiskrile, njegov glas se nam je laskal in starec se je pripravljal da nam pove nekaj ostrega in dvomljivega.

— V svojem dolgem življenju sem se nameril na različne ljudi in nekoč — v Galickem okraju — sem se sešel z nekim popotnikom. Mnogo bogokletnosti sem slišal od njega, a eno me je še posebno zadelo. Pravil je: Svetu vlada satan! Gospoda Boga so vrgli z nebes in mu vzeli neumrjočnost in bil je razpet pod imenom Jezusa Kristusa. Niso bili hudobni, je rekel, izgnani iz nebes po Gospodu, temveč so bili ljudje skupaj z Gospodom izgnani iz raja po satanu. Gospod pa, ko se je dotaknil zemlje, je umrl! Nas, ljudi, je kot zveste sluge našega Gospoda satan zavrgel in je vsakega izmed nas drugače navdihnil in na različnosti človeških misli in mnenj si do današnjega dne utrjuje svoj grozotni prestol.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Deca iz cementarne na morju. Kakor smo že poročali v »Delavski Politiki« o nabiralni akciji za počitniško kolonijo dece iz cementne tovarne, tako lahko sedaj zopet poročamo, da se je akcija zadovoljivo zaključila. Skupno se je nabralo 15.000 din. Prvič odkar obratuje cemenarna se je na pobudo obratnih zaupnikov odposlalo 34 otrok na morje v »Trboveljski dom« v Bakar. Zahvaljujemo se vsem ustanovam, katere so pomogale. — Trboveljska občina je darovala 5000 din, TPD 3000 din, »Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb« v Trbovljah 1500 din, g. dr. Baumgartner, zdravnik Bratovske skladnice 300 din, ter pazniki cementarne za svojih osem otrok 3160 din, ostalo pa so prispevali starši otrok, kateri so odšli v kolonijo. Koloniji sta določena za nadzorstvo zaupnika cementarne ss. Češnovar in Koritnik. V nedeljo, dne 14. avgusta, je prispel obiskat kolonijo zdravnik g. dr. Baumgartner, ki je imel že od začetka precej zanimanja za to kolonijo. Zaupnikoma Češnovarju in Koritniku je izjavil, da je popolnoma zadovoljen, ker je videl, da otroci dobivajo zdravo barvo in da je našel kolonijo v najlepšem redu. Kolonija ostane na letovanju tri tedne in upamo, da se bodo otroci znatno popravili. V bodoče pa želimo, da bi ustanove, pri katerih so starši otrok zaposleni, nakazali večje vsote, da bi se čim več otrok lahko odposlalo na morje.

Promenadni koncert. Delavska godba prireja vsako leto po rudarskih kolonijah koncerte. Tako bo promenadni koncert delavske godbe pod vodstvom kapelnika Toneta Hudarina v četrtek, dne 25. avgusta, ob pol 7. uri zvečer v rudarski koloniji »Njiva«. Rrudarji, udeležimo se koncerta naše delavske godbe.

LITIJA

Za denar je vse mogoče. Pred kratkim se je v Litiji vršila poroka. Ženin pa je pravoslavne vere in je hotel prestopiti v našo vero. Zelo pa se je začudil, ko mu je g. župnik rekel, da je zato treba plačati 1500 din in še to, da bi baje morala iti prošnja na samega papeža. Ker dotični ni zmogel teh stroškov in bi se tudi prošnja mogoče predolgo zavlekla, je prestopila raje nevesta v pravoslavno cerkev in je potem imel stroškov za vse cerkvene ceremonije 75 dinarjev.

LIBOJE PRI PETROVČAH

Umrl je naš agilni sodrug Franc Pogačnik, ki smo ga delavci spremili v obilnem številu na zadnji poti. Na grobu je govoril tudi g. župnik, ki bi si bil pa svoj govor lahko prihranil. Takšnih govorov si ne želimo. Bolje bi bilo, da bi g. župnik priskrbel za to, da bi imeli boljše vrvi za spuščanje rakev v grob, da se ne bi bila vrv pretrgala. Delavci smo pogreb pošteno plačali, najmanj polovico več, kot pa kakšen premožnejši kmet.

Zahvala. Ob priliki smrti našega nepozabnega Pogačnika Franca smo prejeli obilo dokazov iskrenega sočutja, s strani vodstva »Keramične industrije« in delavstva pa tudi dejansko podporo v višini pogrebnih stroškov, zato se vsem kar najiskreneje zahvaljujemo, posebej pa še s. Šulerju Darkotu za nagrobni govor in pevskemu zboru »Vzajemnosti« za ganljive nagrobnice. Žalujoči ostali.

ZABUKOVCA

PREKLIC.

Podpisani Lorger Anton, mlajši, rudar v Zabukovci, obžalujem, da sem razširil neresnične in neutemeljene govorice o g. Šprajc Petru, rudarju v Zabukovci, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Lorger Anton.

V ogledalu

Vsem bi odleglo, če bi »Slovenec« lahko poročal. V št. 101 »Slovenca« čitamo o konferenci časnikarjev Male zveze na Bledu: »Marsikatera nervoznost, ki nas je zadnje čase pretresala, bi izostala, če bi mogli javnemu mnenju poročati le del vesti, ki se te dni pretakajo po blejskih ulicah.« — Le zakaj je »Slovenec« tako trd, da tega ne stori in pusti naše dobro ljudstvo v nervoznosti!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

LJUBLJANA

Širimo »Delavsko Politiko«! Nihče ne ve, kakšni politični dogodki nas čakajo. Delavsko socialistično gibanje pa mora biti vedno na tekočem, če hoče z uspehom voditi politični boj. »Delavska Politika« izhaja sedaj trikrat na teden in ji je mesečna naročnina le 10 din. — Majhen je ta znesek, ki si ga lahko vsakdo odtrga. — Nihče tudi ne ve, kdaj pridejo volitve, kdaj drugi važni politični dogodki. Socialista ne sme biti, ki bi se za te stvari ne zanimal in ne bil naročnik socialističnega glasila, da more slediti razvoju in delovanju socialističnega gibanja. — Sodrugi v Sloveniji so veselo pozdravili trikratno tedensko izdajo in priznati moramo, da se je list tudi zopet znatno razširil. Vendar je pa še mnogo sodrugov in sodružic, zlasti po nekaterih krajih, kjer bi imeli lahko stoinsto naročnikov, premalo med naročniki. — Mislimo, da je sodružna dolžnost sodrugov zaupnikov, da delavstvo opozarjajo na važnost lista, zlasti tam, kjer je še premalo razširjen. — Bližamo se koncu meseca, obljubili ste, da storite vse za razširitev lista, storite torej. — To je sedaj naša najvažnejša dolžnost!

MARIBOR

Poljedelski delavci se vračajo iz Nemčije.

V vlaku Maribor—Ljubljana, 16. t. m.

Večerni vlak iz Maribora je imel nad 10 min. zamude, skočil sem v predzadnji vagon. Vagon je natrpan. Vajenci se vračajo z dela, delavci iz delavnic, nekaj železničarjev je med njimi. Med vsemi temi pa precej utrujenih obrazov, ožgani od sonca, izsušeni, kakor asketi. Govorijo nemški. Na govorici je nekaj tujega, pozna se, da niso iz naših krajev. Besede in stavki mi udarjajo v pisani mešanici na ušesa, nekdo je potegnil harmoniko... Nenadoma mi udari na uho: Ja, aus Deutschland... vor vier Monaten...! Takoj sem živ, pozabil sem neznosno vročino in nagovoril najbližjega. Odgovoril je nemški: Sem Nemec iz apatinskega sreza, pred 4 meseci me je agent nemškega konzulata pregovoril, da sem odšel z ženo na sezonsko delo v rajh. Ostati bi moral 6 mesecev, pa ni mogoče. Radi bi iz nas stisnili največ, kar je mogoče. Ja, plača? Slabo, 2 in pol marki na dan (35 din), pa neznosna draginja. 1 pfund mesa (okoli 54 dkg) govedine najslabše vrste velja 0.80 marke. Kruh ni za vživanje, moja žena je bila preko mesec dni bolna, ko se je enkrat najedla do sitega tega, kar pravijo, da je kruh. Gost in vlažen je tako, da se kar nož prime, če ga vrežeš... Saj vam pravim, ko sem odšel v rajh, sem tehtal 76 kg, sedaj imam 58 in pol. Ja, ja, vsaka šola nekaj stane. Nas ne dobi nihče več v rajh.

Vlak je obstal, moral sem izstopiti, škoda, zvedel bi še rad za dobrote tretjega rajha, ki je zveličala Nemce, posebno pa delavca. — Svetoval bi gorečim občudovalcem, da sami poizkusijo, saj Nemčija rabi sezonske delavce.

V. G.

Zadnja pot s. Smaseka. Minulo nedeljo se je vršil na Pobrežju pogreb s. Smaseka, katerega se je udeležila ogromna množica ljudi, kar najbolj priča kako priljubljen je bil pokojni. Ob odprtem grobu se je v imenu delavskega pokreta od pokojnika poslovil s. Eržen. »Krilato kolo« je zapelo dve žalostinki, žalne koračnice pa je odsvirala godba Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev. S. Smasek je bil soustanovitelj obeh železničarskih društev. Naj počiva v miru vrli sodrug, ki je vse svoje življenje posvetil delavskemu gibanju in skupnosti.

Predsednik JNS general v penziji Živković je bil v nedeljo v Mariboru kot navaden smrtnik, brez vsakega spremstva, ki ga je obdajal, ko je prihajal kot predsednik vlade na inspekcijo. Vse je minljivo, dasi so ljudje, ki včasih, dokler so na konju, tega nočejo verjeti.

Bele nogavice so z mariborskih ulic zadnje dni popolnoma izginile; potrebno je pa bilo za to par učinkovitih lekcij. Dobro bi bilo, če bi se izpreobrnili tudi tisti mariborski trgovci (med katerimi je celo nekaj Slovencev), ki tako importirano blago ponujajo po svojih izložbah.

Nek tovorni avto se je minuli petek na dravskem mostu zaletel od zadaj v kolesarja Javniškar Franca in ga podrl na tla. Prvotno je izgledalo, da je s. Javšnikar zadobil le lahke poškodbe, pozneje pa se mu je stanje poslabšalo in je moral v bolnico. Ugotovljeno je, da je s. Javšnikar kolesaril pravilno, zato bi bilo želeti, da bi pristojna oblast občutno kaznovala šoferja avtomobila, da bi se v bodoče preprečile takšne nezgode.

Plavanje sredi Drave je nevarno. V nedeljo, dne 21. t. m., popoldne je plavalo več fantov sredi Drave nedaleč od mostu, ki vodi na Mariborski otok. 16 letnega Franceta Prešerna je prijel krč. Takoj je izginil pod vodo in utonil.

Nastop Žižekovega neodvisnega avantgardističnega teatra minuli četrtek, dne 14. t. m. v dvorani Ljudske univerze je bil za Maribor pomemben kulturni dogodek, ki je nas seznanil z novo stranjo scenične umetnosti; s primitivno poenostavljenim odrskim okvirjem, kakor je bil v navadi pri ljudskih igrah pred tristo leti in s prefinjenim podajanjem dramskega dogajanja, ki vporablja v svojo svrho vse mogoče scenične efekte: glumo, balet, petje, godbo in svetlobne efekte. Igrali so staro kitajsko narodno igro **»Breskov cvet«**, ki jo je poslovenil Ivan Potrč, vložki v verzih so bili pa vzeti deloma iz »Kitajske lirike« Alojza Gradnika, deloma iz prepesnitev Toneta Mačka. — Pri klavirju je sodeloval Dana Kutinova, plese pa je naštudirala in izvajala Jožica Štucinova. Režiser Fran Žižek, ki je zamislil tudi priprosto a učinkovito scenerijo premikajočih se paravanov v kitajskem slogu, je imel kratek uvodni govor, s katerim je seznanil občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo veliko dvorano, z idejo in smotrom avantgaridstičnega gledališča. Igralci, Lota Drozgova (članica dramskega odseka »Vzajemnosti«), Tita Veljakova (ki je lani igrala pri studenški »Vzajemnosti« v »Magdi«), Jože Babič, Božo Podkrajšek, Albert Wilhelm in Jurij Živkov, so pokazali prav dobro igro z lepimi liričnimi prizori, kljub temu, da jim je bil zelo kratek čas odmerjen za vaje. Motil je samo nekoliko pretesen odrski prostor. — Slišimo, da namerava Žižekova skupina v kratkem zopet nastopiti v kazinski dvorani z razširjenim programom. Želimo ji obilo uspeha. S svojim prvim nastopom se je dobro uveljavila.

Na Glavnem trgu je pred nameravanim jubilejnim taborom kar kipelo življenje in delo, da bi se trg za slavnostne dni vsaj za silo uredil. Zdaj pa je tu vse zamrlo (baje zaradi manevrov v Nemčiji); napol dogotovljena dela bodo še najbrž dolgo čakala dovršitve: podzemni transformator le počasi napreduje, podzemna tanka za bencin in nafto bosta pa še menda dolgo čakala na betonski strop. Dokler pa se to ne napravi, tudi ni mogoče urediti perona in tlakovati vzhodni del trga. Zato pa so te dni začeli razkopavati Dvořakovo cesto, ki jo menda menijo tlakovati.

CELJE

Pod savinjski vlak je skočila 38 letna Amalija Teržan iz Dobrave blizu prelaza v Kersnikovi ulici. Vlak, ki odhaja zjutraj ob pol 5. uri iz Celja je nesrečnico hudo razmesaril in je obležala mrtva.

KOROŠKA BELA

Strašilo je izginilo. Strašila, ki je ljudi, ki so takim stvarem podvrženi, držalo daljšo dobo v napetosti, ni več. Izginilo je v nič tako kakor se je tudi iz nič porodilo. Baje so bila neka zaslišavanja, pa niso imela nobenega uspeha. Vendar bi se jeseniško-javorniški funkcionarji pri raznih resnih društvih lahko vzeli to za vzgled, kako bodo dobili ljudi vkup tudi k resnim stvarem. Za vsak sestanek napravite strašilo, pa bo obisk dober in ne bodo zijale dvorane prazne, kakor je to skoro povsod v zadniem času navada. Naj bo vsaj to žalostno dejstvo v nekakšen memento.

Za tukajšnje ljudsko šolstvo. Banska uprava je z odlokom z dne 19. maja t. l. odredila, da se ukinejo na ljudski šoli na Kor. Beli trije razredi oz. paralelke. Opirala se je pri tem na dejstvo, da je šola imela v lanskem šolskem letu le 326 šolarjev in da oddelek ne sme imeti manj kot 65 otrok ter se ga ne sme, če je šolarjev manj, deliti. Na tukajšnji šoli pa je prostora po razredih le za 42 otrok in če upoštevamo še dejstvo, da bo letos šolarjev ca. 45 več, bi bilo sploh nemogoče, kaj takega izvesti. Proti temu odloku so se pritožili vsak posebej: šolski odbor, občinski odbor in učiteljstvo. Pritožba je imela uspeh. Prosvetno ministrstvo je odlok banske uprave razveljavilo ter odredilo, da se ti trije razredi z letošnjim šolskim letom na novo odprejo. Vendar bo treba dati razredom učiteljstvo, sicer bo to le na papirju. Že lani sta manjkali dve učni moči. Omogočite našemu delavstvu vsaj osnovnošolsko izobrazbo!

Avstrijske novice

Švicarski list »Neue Züricher Zeitung« poroča, da so na Gradiščanskem vistosmerili tudi domače cigane, ki jih je več tisoč. Zaposleni so pri cestnih delih.

V noči od sobote 13. avgusta na nedeljo so imeli na Dunaju posebno svečanost 1200 sedanjih dunajskih policajev je prikorakalo na dvorišče osrednje jetnišnice, kjer so bili 13. avgusta 1934 ob 11. uri ponoči obešeni štirje policaji, ki so vršeč službo podpirali naciste pri umoru Dollfussa. Na dvorišču so bila postavljena v spomin štiri vešala. Namestnik sedanjega dunajskega policijskega predsednika pa je ob svitu bakelj in pritajenem bobnanju v slavnostnem govoru poveličeval službeno vnemo obešenih policistov.

»Prager Prasse« poroča, da so bili predsednik deželnega sodišča v Celovcu dr. Zigeuner in trije deželnosodni svetniki odpuščeni iz službe brez vsake pokojnine. Kot vzrok se navaja, da so leta 1934 sodelovali pri razpravi, ko je bil neki nacist po tedaj veljavnem zakonu obsojen na smrt.

JESENICE

K podražitvi cen sladkorju. V eni zadnjih »Delavskih Politik« smo čitali popravek Zveze jugosl. sladkornih tovarn, da niso one prav nič podražile sladkorja ter da ni naše poročilo o tem točno. Mi pripominjamo k temu tole: Naše poročilo je povsem točno, razen v tem, kdo je podražil sladkor. Ko sta jeseniška zastopnika drž. oz. privatnih sladkornih tovarn podražila okrog 20. julija t. l. sladkor, sta izjavila, da je to zaradi podražitve od strani tovarn. Ko smo pa enemu od njiju pokazali popravek, pa je izjavil, da je bila ta podražitev od strani veletrgovcev, ki so baje prej prodajali prepoceni sladkor in za svoje posredovanje, razvažanje in ev. čakanje na denar, premalo zaslužili. Dejstvo je, da se je s tem dnem podražil sladkor za 0.20 din in prej dvakrat po din 0.05, torej skupno za din 0.30 in je na drobno poskočil za din 0.50 v ceni, ker res cena že prej ni odgovarjala visoki nakupni ceni, zlasti, ker se na Jesenicah od blaga vštevši sladkor daje po 4—4.5 odst. povračil ob koncu leta. Dejstvo je pa tudi, da so tudi ljubljanski veletrgovci od srede maja pa doslej podražili sladkor za din 0.30, in sicer koncem maja za din 0.05, 13. junija za din 0.05 in 18. junija za nadaljnjih din 0.20 ter si naj Zveza sladkornih tovarn to ogleda v Ljubljani oz. v cenikih, ki jih lahko stavimo na razpolago. Če je točno, kar pravi Zveza, potem so grosisti, njeni zastopniki, krivci podražitve sladkorja. Danes so na Jesenicah cene na debelo: sipa drobna din 13.20, sipa debela din 13.30 in kocke din 14.90. Če mem Zveza, da je ta cena previsoka, potem apeliramo nanjo, da vpliva na svoje zastopnike, da naj to visoko ceno znižajo. Zlasti pa naj Zveza skrbi, da sladkorja ne bo zmanjkalo, ker se te govorice še naprej zelo vztrajno vzdržujejo in je baje dejstvo, da zdaj od tovarn sploh ni mogoče več dobiti sipe. Zveza naj skrbi, da ne bo živilo, ki je za vse ljudi eno od najvažnejših, neznansko drago ter da ga ne bo v državi kakor je naša, kjer je sirovin dosti, če jih kdo hoče, sploh manjkalo.

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah razglaša: Z dnem 17. avgusta 1938 je nastopil skladnični zdravnik g. dr. Keržan Bartol **enomesečni dopust** in ga bo v tem času nadomestoval g. **dr. Tancar August**, tako pri običajnih ordinacijah v bolnici, kakor v slučajih nujne zdravniške pomoči na domu.

Kako je bilo v Pragi?

Iz predavanja o jubilejnih slavnostih 60-letnice soc. dem. delavske stranke v Pragi od 1. do 7. julija 1938.

Priprave za proslavo

so bile tako velikopotezne, da si mi tega niti predstavljati ne moremo. Češki sodrugi so s to proslavo hoteli pokazati, kar se jim je popolnoma posrečilo, ves politični, socialni, kulturni in gospodarski razvoj delavskega razreda na Češkoslovaškem v zadnjih 60 letih, zlasti pa razvoj od leta 1918. dalje. Videli smo ves razvoj politične, strokovne, gospodarske, kulturne in sportne organizacije. Občudovali smo njihovo visoko kulturno stopnjo, samozavest, politično zrelost ter **brezmejno ljubezen do svojega pokreta in udanost svoji svobodni državi.** — Videli smo, da je socialistično delavstvo ČSR najbolj disciplinirana in za vsako žrtev pripravljena skupina v ČSR. Vsakdo izmed nas se je mogel prepričati, da ima to gibanje tudi največje zasluge za razvoj in konsolidacijo države same, ker njihov patriotizem ni bil in ni profitarski, temveč realen in prežet socialnega smisla in skupne zavesti. Socialistično gibanje v teh dolgih letih bojev in žrtev ni iskalo nič česar za se, temveč je stremelo le po skupnih koristih vsega delavstva in vseh državljanov.

Ko smo vse to videli in spoznali, se nismo čudili, ko smo na prireditvah videli **prezidenta ČSR dr. Edvarda Beneša, generale in druge visoke državne in samoupravne zastopnike,** ki so s svojo navzočnostjo, pod državno in rdečo zastavo, med prepevanjem in sviranjem narodnih ter socialističnih motivov in pesmi, hoteli pokazati, kako visoko cenijo socialistično gibanje v ČSR in dajo priznanje, da so socialisti za državo veliko napravili in da so danes glavna opora pri obrambi njene neodvisnosti.

Mednarodne veze

čeških socialnih demokratov so mnogobrojne in važne, ne samo za stranko, temveč tudi za državo samo. Naši češki sodrugi so si s svojim vzornim ponašanjem, delom ter organizatorično in politično močjo pridobili velike simpatije in ugled po vsem svetu. Če so danes Anglija, Francija, Belgija in vse skandinavske in še razne druge države popolnoma na strani ČSR, je to nemala zasluga politike in mednarodnih vezi naših čeških sodrugov. **To pridobljeno prijateljstvo je tudi omogočilo uspešen nastop ČSR v maju mesecu, ko sta bila mir v Evropi in suverenost ČSR ogrožena.** Iz tega si lahko marsikateri odločilni faktorji v Evropi nauče mnogo, takega, kar bi bilo v našo in splošno korist. Mednarodne vezi in solidarnost delavstva morajo vsaki demokratični državi samo koristiti, ker internacionalizem ni protinaroden.

Delavsko gibanje v številkah.

O veličini socialno demokratičnega gibanja nam najbolj pričajo številke, ki so za slovensko in jugoslovansko delavstvo zelo važne. Poglejmo jih:

Politična strankina organizacija

je imela koncem leta 1936. 230.000 članov, od teh je bilo nad 40.000 žena; mladinska politična organizacija pa šteje tudi okrog 40.000 članov.

Od intelektualnih delavcev je bilo v stranki: 2700 profesorjev in učiteljev, 500 pravnikov, 600 zdravnikov in 450 inženjerjev.

Strankin tisk.

Naši sodrugi imajo 5 dnevnikov (»Pravo Lidu« je centralni organ) in 24 tednikov. Razen tega izhaja še 20 listov kot organi ženskega, mladinskega, kulturnega, športnega in dijaškega gibanja. Razen tega imajo tudi nemški sodrugi zelo razširjen tisk. V tem oziru se mi socialisti, Slovenci, Hrvati in Srbi, ne moremo ponašati, ker nimamo niti enega dnevnika.

Delavska izobrazba in sport.

Sama Delavska akademija je v zadnjem letu imela 24.500 prireditev, na katerih je bilo 2,427.000 obiskovalcev. To je znak za lastno izobrazbo.

DTJ (Delavske telovadne enote)

štejejo nad 175.000 članov in z uspehi tekmujejo na raznih domačih in mednarodnih prireditvah, s katerimi se ves delavski razred in ves češki narod opravičeno ponaša. Razen teh imajo še veliko športnih in vzgojnih organizacij.

Uspehi tega organizatoričnega, političnega, kulturnega in športnega dela se kažejo.

Stranka je dobila pri državnozborskih volitvah leta 1935. 1,034.774 glasov, 38 poslancev in 20 senatorjev, je druga najmočnejša stranka v državi in ima 3 ministre, nad 1000 županov in nad 21.000 občinskih odbornikov. Poleg tega imajo še nemški sodrugi 11 poslancev in 6 senatorjev. Pregled številčne moči strank, ki sestavljajo vlado in komunistov je sledeči:

Spodaj navedene stranke so pri zadnjih parlamentarnih volitvah l. 1935. dobile sledečo število glasov in poslancev:

Agrarci (republikanci)	1,176.000 glas.,	45 posl.
Češki soc. dem. stranka	**1,035.000 glas.,**	**38 posl.**
Češki in nemški kom.	849.000 glas.,	30 posl.
Češki narodni socialisti	756.000 glas.,	28 posl.
Nemški soc. demokr.	300.000 glas.,	11 posl.
Češka ljudska stranka	615.800 glas.,	22 posl.

(Dalje prihodnjič.)

Državna konferenca železniških delavcev v Mariboru

Pred ustanovitvijo Splošne strokovne organizacije železniških delavcev in profesionistov.

35.000 delavcev in profesionistov, zaposlenih pri državni železnici čaka že dvajset let na definitivno rešitev delavskega vprašanja. Dvajset let to delavstvo, ki vrši na železnici najtežje in najbolj odgovorne posle, zaman trka na vrata odločujočih, da bi uvideli težek položaj tega delavstva in končnoveljavno rešili delavsko vprašanje s **posebnim zakonom**, ki bi bil **trajne** vrednosti in v katerem bi se predvidela prilagoditev mezd **vsakokratnim draginjskim razmeram** v državi.

Ker so bile vse dosedanje intervencije raznih organizacij brez uspeha, so se odločili delavci in profesionisti, neoziraje se, kateri politični grupaciji pripadajo, kje so organizirani, ali kakega verskega prepričanja so, da se sestanejo in ugotove dejanski položaj ter se dogovore o vseh ukrepih, ki jih morajo podvzeti, da rešijo sebe in svoje družine pred bedo in popolnim propadom.

Konferenca se je vršila v nedeljo, dne 21. t. m., v dvorani Delavske zbornice in so se je udeležili delegati delavnic in kurilnic ter progovnih sekcij iz Zagreba, Sarajeva, Siska, Kraljeva, Splita, Šibenika, Ljubljane in iz vseh večjih krajev države. V imenu sklicateljev je konferenco otvoril delavec **Gantar Srečko**, ki je v lepem nagovoru obrazložil pomen tega sestanka. V predsedstvo so bili izvoljeni **Ivan Trnovšek** (Maribor), **Malerić Stjepan** (Zagreb), **Slomović Danilo** (Sarajevo) in **Mijato Vaso** (Kraljevo). Za zapisnikarja pa je bil imenovan **Korbun Franc.**

Ko je posebna komisija pregledala pooblastila delegatov, ki jih je bilo 43, je predsednik Trnovšek Ivan prečital dnevni red in pozdravil zastopnike tiska, nato pa podal besedo delavcu **Brenčiču Leopoldu**, ki je izvajal:

Položaj aktivnih železniških delavcev in profesionistov

Če pogledamo nazaj, lahko razdelimo teh dvajset let, kar živimo v Jugoslaviji, v tri dele:

1. Čas po preobratu do leta 1923, ko smo stremeli za enotno ureditvijo delovnih pogojev in našemu delu odgovarjajoče mezde.

2. Čas od leta 1923 do 1927, v kateri dobi je delavstvo na železnici polagoma zgubilo **pravico za pravico,** vendar ta izguba ni pomenila poslabšanja našega materielnega stanja, marveč se je poslabšal le naš moralni položaj.

3. Čas od leta 1927 do 1. novembra 1937, v katerem smo pretrpeli **redukcijo za redukcijo naših prejemkov**, ki so bile tem občutljivejše, ker se je od leta 1936 dalje istočasno večala draginja.

Mezde po pravilniku iz leta 1920 so bile še nekako primerne. Uveden je bil osemurni delovni čas, stalnost delavstva in avtomatično napredovanje. L. 1923 je morala železniška uprava ugoditi zahtevam tedaj dobro organiziranega delavstva ter pristopiti k **uvajanju draginjskih in rodbinskih doklad** in končno leta 1923 k uvedbi urnih mezd. Druga perioda od leta 1923 do 1927 se je začela z uvedbo urnih mezd s katerimi je delavstvo povsod tam, kjer je bilo enotno, dobilo dejansko zadnjo zvišanje mezd, ki je odgovarjalo tedanjim draginjskim razmeram, saj so se urne mezde odrejale ne samo po sposobnosti delavca, marveč tudi po tržni ceni delovnih sil v dotičnem kraju. Uvedba urnih mezd pa je pomenila **ukinjenje avtomatičnega napredovanja** ter plačevanja delavcev po svobodni pogodbi med delavcem in delodajalcem.

V tem času je nastopila med delavstvom **razcepljenost.** V tej dobi je delavstvo izgubilo pravico na delovno obleko, pravico na mezdo za državne praznike, poslabšane so bile vozne ugodnosti. **Ukinjena je bila stanovanjska zaščita** in cene stanovanj so občutno porastle, kar je pomenilo redukcijo dejanskih dohodkov delavca. Uveden je bil **kuluk,** ki je pomenil novo breme za delavca. Uprava je tekom let ugotovila dejansko možno storitev v delavnicah in kurilnicah in je začela **zniževati akordne postavke ter premije** ter je s tem znižavanjem nadaljevala toliko časa, da je premije in akorde skoraj povsod **ukinila** ter je ostala zadnja šled po premijah edino v delavnicah.

V dobi te samoobrambe pa je delavstvo moralo pretrpeti prvi velik udarec **10 do 15 odstotno redukcijo mezd** s 1. aprilom 1927, s katero naj bi pripomoglo k uravnovešenju državnega proračuna.

Prvo zimo leta 1927 je bilo delavstvo zlasti pri progovnih sekcijah prizadeto po **brezplačnih dopustih,** ki so trajali po nekod od 10 do 20 dni na mesec, kar je pomenilo za te delavce 40% znižanja prejemkov. Celo kurilnice in delavnice so bile deležne znižanja delovnega časa za eno do dve uri in kasneje praznovanja gotovih praznikov, ki niso bili prazniki.

Pravilnik iz leta 1930 je omejil stalnost, podaljšal službeno dobo za dosego polne pokojnine in ukinil sistem pravih delavskih zaupnikov. Kot novost je uvedel poleg osnovne plače še »uvečano« plačo, ki je odvisna od dobre volje delodajalca ter odobrenih kreditov.

Leto 1931 je prineslo težak udarec tudi delavstvu v delavnicah, saj je bil uveden več mesecev **šesturni delovnik**, kar je pomenilo za prizadete delavce **25% znižanje prejemkov.**

Dne 1. oktobra 1931 ter 1. aprila 1932 je bilo delavstvo zopet deležno štednje ter so bili njegovi prejemki **znižani skupno za nadaljnih 10%.** Redukcije, ki smo jih našteli, znašajo za čas od 1. aprila 1927 pa do 1. oktobra 1937, ako ne vzamemo v poštev povišanja draginje:

Pri progovnem delavstvu povprečno 50% njihovih prejemkov;

pri delavniškem in kurilniškem delavstvu 38% prejemkov in

pri postajnem delavstvu 35% prejemkov.

V teh odstotkih pa niso vračunane redukcije premij, akordnih postavk in izguba obleke ter bi se z vračunanjem teh redukcij tudi pri delavniškem in kurilniškem delavstvu doseglo **50 odstotno zmanjšanje** prejemkov.

Leto 1936 in 1937 je bilo v znamenju porasta draginje. Če je kdo občutil ta ogromen porast, saj so se **življenjske potrebščine podražile za nad 30%,** je to občutil železniški delavec in profesionist, ker je njegova plača ostala nespremenjena. Vsled tega je trpelo zdravje delavcev in njihovih družin.

Šele 1. oktobra 1937 je dobilo delavstvo zopet nazaj one osnovne mezde, ki so veljale leta 1930 in je torej dobil navaden delavec na dan od 20 para do največ 1.50 din poviška, profesionist pa od 2.60 do 5.80 din, seveda le pod pogojem, da tedaj ni imel kak dinar »uvečane« plače.

Imamo delavski pravilnik iz leta 1933, ki nam garantira po treh letih stalnost, garantira plačane dopuste, garantira napredovanje po službenih letih, predvideva volitve delavskih zaupnikov in še marsikaj, je pa ostal le na papirju.

Tisoči delavcev, ki so izpolnili vse pogoje za stalnost, še vedno čakajo na stalnost ter ne dobijo voznih ugodnosti. Pokojninski fond ne dobijo voznih ugodnsti. Pokojninski fond je urejen tako, da moramo doplačevati velike zneske za vso člansko dobo za nazaj, čeprav smo že enkrat plačali za dotično dobo članarino. V bolniški fond pa smemo samo plačevati, ne pa tudi odločati.

Za Brenčičem je povzel besedo **Brezovšek** (Ljubljana).

O položaju vpokojencev

ki ni niti najmanj zavidanja vreden. Po obrazloženju položaja upokojencev je postavil te-le zahteve:

1. izenačenje staroupookjencev,
2. predvedbo in izenačenje kronskih rent,
3. ukinitev naknadnega plačevanja prispevkov za prejšnjo člansko dobo,
4. Odmero takih pokojnin, ki bodo odgovarjale sedanjim draginjskim razmeram,
5. znižanje članske dobe za dosego polne pokojnine vsaj na 30 let,
6. pravico soodločanja v delavskem pokojninskem fondu,
7. vštetje delavske službene dobe za primer nastavitve.

Izhod — v organizaciji

Kot tretji referent je govoril **Zagode Mija** (Sisak), ki je v svojih izvajanjih prišel do zaključka, da je izhod iz neverjetno težkega položaja železniškega delavstva v ustanovitvi organizacije.

Delavci si morejo ustanoviti lastno samostojno in popolnoma neodvisno **strokovno organizacijo,** ki ne bo reševala političnih vprašanj, marveč le naša krušna vprašanja, ki se bo borila za moderen delavski pravilnik, za take plače, ki bodo odgovarjale eksistenčnemu minimumu, za primerne pokojnine.

Kot državljani imamo pravico svobode organiziranja in to pravico hočemo, da se nam jo neokrnjeno vsepovsod in vedno prizna.

Debata in zaključek konference

Po referatih se je vršila debata in sicer so govorili: **Zupančič, Bahun** (Maribor), **Zagernik** (Maribor), **Gruden Jože** (Ljubljana), **Lornik** (Ormož), **Franković** (Ptuj); ki so vsi soglašali z izvajanji referentov in se izjavili za ustanovitev organizacije.

SPOMENICA

Med tem je posebna komisija izdelala predlog spomenice, ki ga je predložila konferenci.

V spomenici zahtevajo delavci:

1. definitivno redakcijo pravilnika o pomožnem osobju s sodelovanjem organizacije delavcev;

2. avtomatično priznanje stalnosti vsem delavcem;

3. avtomatično napredovanje po službenih letih;

4. priznanje sporednih prinadležnosti, dodatka za nočno delo in pravice do povrnitve selitvenih stroškov, enako kot nameščenemu osobju;

5. ukinitev akordnega in premijskega sistema ter uvedba mezd z draginjskimi dokladami;

6. soodločevanje delavcev v penzijskem fondu;

7. za železniške delavce naj velja splošna socialna zakonodaja kot za ostalo delavstvo;

8. ukinitev plačevanja kuluka;

9. ukinitev brezplačnih dopustov;

10. v državnem proračunu je odrediti kredit za delavske plače posebej, ne pa kakor doslej, da se odreja kredit za materijal in delavske mezde skupno pod eno postavko;

11. pravico na penzijo je določiti z 10, odnosno 25 in 30 leti službe;

12. ukinitev nadaljnega plačila prispevkov za penzijski fond, za dobo, za katero so delavci in upokojenci že vplačali prispevke.

Konferenca je spomenico odobrila in poverila štiri zastopnike delavstva in sicer: **Brenčič** (Maribor), **Pečnik** (Zagreb), **Slomović** (Sarajevo), **Mijatov** (Kraljevo), da izroče spomenico merodajnim faktorjem v Beogardu.

Pripravljalni odbor organizacije

V pripravljalni odbor organizacije »Strokovnega združenja drž. prometnih ustanov« so bili izvoljeni:

Ravnikar Ernst, Zalar Anton in **Brezovšek Franc** (Ljubljana), **Korbun Franc, Brenčič Leopold, Kragl Anton** (Maribor), **Slomović Danilo** (Sarajevo), **Mijatov Vaso** (Kraljevo) in **Zagode Mijo** (Sušak).

Ta odbor bo pripravil pravila in vodil posle do ustanovitve organizacije.

Kotiček sodružic

Spoštuj starost!

Vsa naša prizadevanja so usmerjena za mladino, ki je naš up in naša bodočnost. Za njo ni nobena žrtev odveč, njej velja vse naše delo, vse naše misli in prav je tako. Toda pri tem ne smemo pozabiti na oni del človeštva, ki se zdi mnogim nepotrebno breme, na stare ljudi. Zlasti je naloga žen, misliti vedno tudi na stare ljudi, skrbeti za nje, lajšati jim križe in težave. Moški le preradi pozabijo na to, v njih je včasih več tistega naziranja iz davnih časov, iz dobe, ko je živel človek še svobodno pastirsko življenje in so mu bili zato starčki le v breme, pa se jih je rad iznebil in jih izpostavil.

Stare ljudi rado zebe, stari ljudje rabijo mnogo toplote, mnogo notranjega sonca in ljubezni, pa še mnogo potrpežljivosti. Če imaš torej pri hiši še očeta in mater, oba stara in nadložna, če sta ti izročena v oskrbo tast in tašča ali pa kakšna stara teta, spoštuj in ljubi jih, obdajaj jih z nežno skrbjo tako dolgo, kakor ti je še dana možnost. Le prehitro pride čas, ko stojiš ob grobovih in jočeš, ko si želiš, da bi lahko popravila vse tisto, kar si zamudila prej, ko so bili še tisti živi, ki spe zdaj pod rušo. Včasih je težko, ohraniti vedrost in potrpežljivost v vseh trenutkih. Morda prideš ravno vsa zdelana domov, pa ima bolna stara mati, ki je od bolezni in starosti že sitna, spet kakšno željo in potrebo. Olepšaj zadnje dni življenja starim ljudem, zaslužili so si to po vsem dolgem življenju, ko so tako hrabro nosili težave in bremena. Malo več časa bi si moral vzeti vsak izmed nas za te ljube stare ljudi. To ni samo dobro delo preteklosti, to je tudi vzgoja naše bodočnosti, mladih ljudi, ki se bodo na tem lepem vzgledu učili ljubezni, strpnosti in dobrote. Za vsakogar pride čas, ko bo tudi on star, nadložen, čudaški in siten, ko mu bo v notranjosti vedno kljuvala bojazen: »Ali jim nisem v preveliko breme«, ko bo čakal na vsako prijazno besedo otrok in vnukov. Kdor je staremu človeku olajšal zadnje stopnice, ki jih še mora prehoditi do večnega miru, mu njegov najstarejši sodnik, lastna vest, ne bo mogla do smrti očitati, da ni imel prostora za tiste, ki so ga v življenju najraje imeli, da jih je zanemarjal, da ni imel za nje dovolj ljubezni takrat, ko bi ga bili oni rabili.

Odstranjevanje madežev.

Madeže od trave iz perila odpraviš s slabo rastopino cinove soli, s katero poškropiš madeže, nato jih pa dobro izpereš. Ako nimamo cinove soli, je treba madeže takoj navlažiti s špiritom, nato pa dati na sonce, večkrat z vodo namočiti, nato pa oprati in prekuhati. Madeže od trave odpravimo tudi, če jih izperemo z milom in salmijakom, nato pa še s kisom. Trdovratne madeže pa je treba žveplati.

Madeže od kave iz svile, volne itd. odstraniš, ako jih orosiš z malo glicerina, potem izpereš z mlačno vodo. Pri umazanih prtih prideni vodi malo boraksa.

Madeže od krvi odpravimo z mlačno milnico, v kateri raztopimo boraksa. Za stare prisušene madeže je treba solno raztopino, ali še boljše, deteljno sol.

Sadne madeže, dokler so sveži, prežene citronov sok. Stare madeže je pa treba potrositi s soljo, potem namočiti s špiritom ali slivovko, izprati v milnici, nato pa dati na sonce in večkrat z vodo poškropiti.

Madeže od usnja odpravimo še najboljše, če namočimo dotično mesto v vročo raztopino deteline soli.

Madeže od tintnega svinčnika lahko iz perila odpravimo s špiritom, s katerim namočimo madeže. Nato perilo dobro izperemo.

Madeže od rje odpravimo tako, da napnemo blago preko posode, ki je do tri četrtine napolnjena z vročo vodo, nato madeže navlažimo in damo nanj nekaj deteljne soli.

Madeže od črnila odpravljamo kakor madeže od rje. Madeže od nalivnega črnila pa preženemo tako, da jih namočimo s špiritom in zmencamo, nato pa z milom operemo. Pri svežih madežih pomaga citrona.

Madeže od rdečega vina izperemo najprej z razredčenim špiritom. Nato jih držimo preko gorečega žvepla.

Madeže od kave in mleka namočimo z glicerinom in nato izmijemo.

Madeže od jajca, kakava in čokolade namočimo z bencinom in nato izperemo.

Madeže od oljnatih barv odstranimo s terpentinom, nato pa še osnažimo dotično mesto z bencinom.

Mastne madeže odstrani bencin.

Madeže od kolomaza namažemo z maslom in nato osnažimo z bencinom.

Madeže od apna je treba takoj izkrtačiti in namočiti s kisom ali citrono.

Madeže od voska je treba pokriti s pivnikom in nato vroče polikati.

Borovnice.

Borovnična marmelada. Borovnice preberi, zmečkaj in pretlači (z mesenim strojčkom gre najhitreje). Zmečkane deni v emajlirano posodo, ki pa mora imeti glazuro popolnoma celo. Na vsak liter borovnične mezge vzemi četrt kg sladkorja, premešaj in pusti tako dolgo, da se sladkor razpusti. Potem kuhaj med vednim mešanjem pri zmerni vročini (ne na odprtem plamenu) toliko časa, da se zgosti in se začne delati povrhu kožica. Nato odstavi, deni takoj še vročo marmelado v kozarce in pusti kozarce odprte, da se shladi. Lahko daš tudi v pečico sušit. Ko je že čisto hladno in se je naredila po vrhu kožica, ki se naredi le, če daš vroče v kozarce, zaveži s pergamentnim papirjem in hrani na hladnem in zračnem prostoru. Salicila ne uporabljaj, salicil je strup! Da se bolje drži, lahko namočiš zavezane kozarce v parafin (raztopljene ostanke sveč).

Borovničevec (surov). Tri litre borovnic stlačimo in jih pustimo stati do naslednjega dne. Drugi dan raztopimo v dveh litrih vode 4 dkg vinske kisline (Weinsteinsäure). Nato stisnemo borovnice skozi krpo. Borovničevemu soku primešamo 2½ kg sladkorja in raztopimo vinske kisline ter pustimo zopet stati 24 ur. Med tem večkrat premešamo. Potem nalijemo sok v steklenice in jih zavežemo samo z redko tkanino, da lahko sok vre. Ta borovničevec se jako dolgo ohrani.

Protiavijonske vežbe v Leningradu. V tovarnah, delavnicah in stanovanjskih zgradbah v Leningradu nadaljujejo v masah vežbe v protiavijonski in kemični obrambi. Pri vežbah sodeluje 10.000 delavcev. Gospodinje pa se po skupinah vadijo v velikih praktičnih kurzih. Pod okoliščinami, ki so blizu pravi vojski, morajo delati s kompliciranimi aparati za popravilo terena, gasiti »požare«, popravljati velike ograje mesta, ki so okuženi po plinu, nuditi prvo pomoč zastrupljenim itd. Najboljše uspehe so dosegli pri vajah v Krasnogvardijskem rajonu. Sestavili so preko 10.000 novih skupin za reševanje. 170.000 leningradskih občanov je dobilo protiplinske maske.

Delavski pravni svetovalec

Minimalna mezda in nadure (Sv. Jedert)

Vprašanje: Pri gradnji železnice sem bil zaposlen kot kovač. Podjetje mi pa ni plačevalo toliko, kolikor določa uredba o minimalnih mezdah in mi tudi ni plačevalo poviška za nadure, ki sem jih opravil. Ravnotako me je odpustilo iz službe brez odpovedi. Kakšne zahteve imam proti njemu?

Odgovor: Zahtevate lahko plačilo razlike med mezdo, ki ste jo prejemali in med mezdo, določeno v kolektivni pogodbi, plačilo zakonitega poviška za nadure in pa plačilo mezde za 14-dnevno odpovedno dobo.

Najemna pogodba

Vprašanje: Oddal sem lokal v najem za več let. Odkar pa je najemnik pri meni, ni več miru pri hiši, ker povzroča vedno prepire, tako, da mi žena preti, da bo šla od hiše in me zapustila, če bo najemnik ostal v hiši. Ali lahko radi tega pogodbo razderem pred potekom časa?

Odgovor: Najemno pogodbo, sklenjeno za določeno dobo, more najemodajalec poprej razdreti le, ako najemnik najete prostore znatno poškoduje, ako ne plačuje redno najemnine ali pa če se pokaže potreba poslopje pregraditi. Radi prepirov, ki jih povzroča najemnik in radi groženj Vaše žene, da Vas bo sicer zapustila, potemtakem ne morete pogodbe brez zadevnega sporazuma z najemnikom predčasno razdreti.

Dedna pravica preživelega zakonca (Laško).

Vprašanje: Z ženo sva vsak do polovice lastnika malega posestva. V zadnjem času žena boleha in se bojim, da mi umre. Ali bodo po njeni smrti imeli pravico do njene polovice posestva njeni sorodniki, ko nimava nikake ženitne pogodbe»

Odgovor: Ker nimata otrok, bo v primeru, če Vaša žena umre brez oporoke, polovica njene zapuščine pripadla Vam, druga polovica pa njenim sorodnikom. Če hočete to preprečiti, je najbolje, da napravi Vaša žena oporoko, s katero postavi Vas za edinega dediča in bodo na tak način sorodniki izključeni od dedovanja po njej.

Dvig vloge v hranilnici (Zidanimost)

Vprašanje: V neki hranilnici na Hrvaškem imam večjo vlogo in bi rad sedaj nekaj denarja dvignil, ker ga rabim, pa mi hranilnica noče ničesar izplačati. Kam naj se obrnem?

Odgovor: Informirajte se najprej, ali je hranilnica pod zaščito. Če ni, Vam mora vlogo na Vašo zahtevo v celoti izplačati, in jo lahko tožite, ako se temu brani. Če pa je pod zaščito, pa lahko zahtevate, da Vam izplača le toliko, kolikor je določeno v izplačilnem načrtu, ki mora biti pri hranilnici vsakomur na vpogled.

Vzdrževalnina (Trbovlje)

Vprašanje: Ali ima žena pravico zahtevati vzdrževalnino od moža, ki jo je pretepal, naganjal od sebe in ji zaklepal hrano, ne da bi se predhodno z njim sodno ločila?

Odgovor: Če je mož ženo zapustil ali jo nagnal od sebe, bo lahko žena zahtevala od njega povračilo izdatkov, ki jih je imela za svoje vzdrževanje, torej le za nazaj. Vzdrževalnino pa lahko zahteva le, ko bo zakon ločen odnosno istočasno s tožbo, ki jo vloži radi ločitve zakona iz moževe krivde.

Nujen delež (Celje)

Vprašanje: Moj oče je dal svoje posestvo zapisati svoji ženi, moji mačehi in obenem določil, da mora le-ta otrokom iz prvega zakona izplačati po din 200, otrokom iz drugega zakona pa po din 1000. Ali lahko mi otroci iz prvega zakona ovržemo oporoko, ko dobimo manj kot otroci iz drugega zakona in zlasti, ko je mačeha dobila posestvo za mnogo nižjo ceno, kot je v resnici vredno?

Odgovor: Po očetovi smrti bodete lahko zahtevali nujni delež, ki znaša polovico zakonitega deleža, to je n. pr. 1/6 vrednosti zapuščine, če ste skupno trije otroci, 1/8, če ste štirje itd., ne glede na to, koliko Vam je oče zapisal v oporoki. Dokler oče ne umre, pa ne morete zahtevati ničesar.

Rubljivost mezde

Vprašanje: Zaslužim mesečno le din 500 in moram s tem denarjem preživljati še svojega nezakonskega otroka. Ali mi lako upniki to mezdo zarubijo?

Odgovor: Ker Vaš zaslužek dnevno ne znaša več kot din 20, ni rubljiv.

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.